

הלכות הדף היומי

מסכת גיטין

תוכן

- א. רבי יוסי תרתי אמר ושמואל סבר לה כוותיה בחדא ופליג עליה בחדא..... 1
- ב. אמר לעשרה כתבו גט ותנו לאשתי אחד כותב על ידי כולם כולכם כתובו אחד כותב במעמד כולם ... מנה הרי הוא ככולכם..... 3
- ג. כתובו כל חד מינכון חתומו כל תרי מינכון אובילו כל חד מינכון..... 5
- הדרן עלך האומר..... 6
- א. מי שאחזו קורדייקוס ואמר כתבו גט לאשתי לא אמר כלום..... 7
- ב. אמר כתבו גט לאשתי ואחזו קורדייקוס וחזר ואמר לא תכתבנו אין דבריו האחרונים כלום 7
- ג. נשתתק ואמרו לו נכתוב גט לאשתך והרכין בראשו בודקין אותו שלשה פעמים אם אמר על לאו לאו ועל הן הן הרי אלו יכתבו ויתנו..... 8
- ד. גדולה מלאכה שמחממת את בעליה..... 9

דף סז.

א. רבי יוסי תרתי אמר ושמואל סבר לה כוותיה בחדא ופליג עליה בחדא

כבר התבאר לעיל דף כט. ודף סז: שלא יכתבנו¹ הסופר ולא יחתמו בו העדים עד שיאמר להם הבעל בעצמו לכתוב ולחתום, וגם כשיאמר להם הבעל בעצמו יכתבוהו הם בעצמם, ולא יאמרו לאחרים לכתוב ולחתום, שלא אמר הבעל לכתוב אלא להם ואין להם כח לעשות שלוחים אחרים.

ואפילו אמר לב"ד תנו גט לאשתי, לא יאמרו לסופר לכתוב ולעדים לחתום, שאין הב"ד עומדים במקומו לעשות סופר ועדים², אף על פי שעשאו שלוחים במקומו, וקי"ל שליח עושה שליח אם צוהו המשלח, הני מילי בשנותן דבר מה שיש בו ממש ביד השליח הראשון שיכול אותו השליח לתנו לשליח

¹ שו"ע שם קב ד

² ואין הסופר והעדים במקום הבעל אלא כששמעו הם מפיו אבל בשאר הדברים עושה אדם שליח שלא בפניו ויכולה אשה לומר פלוני שהוא במד"ה אני ממנה אותו להיות שלוח לקבל גיטי כל זה הוא דעת הרמב"ן וכמה פוסקים. ח"מ שם יח

הלכות הדף היומי

מסכת גיטין

אחר למנותו במקומו, אבל כאן לא מסר לראשונים שום דבר שיש בו ממש אלא דברים בעלמא ודברים בעלמא לא מימסרין לשליח שיעשה הוא שליח אחר על אותו הענין.

ולא עוד אלא אפילו אמר להם אמרו לסופר שיכתוב ולעדים ויחתמו, לא יכתוב הסופר ולא יחתמו העדים עד שישמעו מפיו, דבדידיה תליא רחמנא וכתב, משמע הוא בעצמו או שלוחו ששמעו מפיו דשלוחו של אדם כמותו, ולא שיעזוב לאחרים שיעשו שליח, דמילי לא מימסרין לשליח, אפילו פירש להן בפירוש שימנו אותו שליח והם מינוהו הגט פסול מגזירת הכתוב, ויש אומרים שהיא ספק מגורשת דמספקי להו במילי כשאומר להם למנות אחרים³ אי מימסרו לשליח אם לא.

ועוד התבאר לעיל דף כט. שאמר לו לכתוב⁴ הגט אינו יכול למנות אחר במקומו אפילו אם נאנס. שהרי אין שם דבר של ממשות בידו שיעשה בו שליחותו אלא מילי, ומילי לא ממסרין לשליח.

שליח קבלה⁵ אינו יכול למנות שליח, ואפילו נאנס, ואפילו נתנה לו האשה רשות למנות שליח אחר במקומו אינו יכול לעשות, שהרי אינו כשליח הולכה שהוא מוסר לו הגט,⁶ אלא אינו אלא שליחות על מילי בעלמא, שהרי אין שם דבר של ממשות בידו שיעשה בו שליחותו אלא מילי, ומילי לא ממסרין לשליח. ויש מתירין אם נתנה לו רשות למנות שליח, שהרי הוא במקומה דשלוחו של אדם כמותו, ויכול לעשות שליח אפילו שלא בפני ב"ד רק בפני שני עדים, שהרי אין צריך לומר כלום בפני ב"ד כמו שליח ההולכה שצריך לומר בפני נכתב ובפני נחתם בפני ב"ד.

דף סז:

³ אבל באומר להם שהם יתנו והם מעצמם אמרו לסופר הגט בטל מן התורה לכ"ע ומיהו גם באומר אמרו יש פוסקים דס"ל דאינו רק פסול מדרבנן והרמב"ם כתב הרי זה גט פסול ומתיישבין בדבר זה הרבה מפני שהוא קרוב להיות גט בטל. ח"מ שם יג ב"ש ז

⁴ ט"ז שם קמא ס"ק כה כז

⁵ שו"ע ונו"כ שם מג

⁶ וגם אם האשה עושה שליח להובאה לא הוה מילי כיון דגמר השליחות נעשה ע"פ הבעל שמוסר הגט על פי דבריה. ט"ז שם כז ב"ש נט ונראה דס"ל כהנך פוסקים דפליגי על הרמב"ם וס"ל דאשה אינה יכולה לעשות ש"ה והבעל צריך לעשות ש"ה, ובזה שפיר כתב דלא הוי מילי. ומה שכתב כיון דעיקר שליחות נגמר, פי' דעיקר השליחות לא מתחיל רק בשעה שנותן הבעל ושלוחו הבעל הוא. אבל להרמב"ם שכתב הר"ן ר"פ האומר [כ"ח ע"א מרדכי הרי"ף] בשמו דשליח הובאה הוי ש"ק שלה רק שהוא על תנאי שתגיע לידה, לפ"ז ודאי דהוי מילי. אמנם אחר שקיבל שליח שלה הגט יכול השליח למסור הגט לשליח אחר שיגיע לידה כיון דאינו רק משום קיום התנאי. תורת גיטין [באורים] לו, אולם עיין פ"ת מס' ישועות יעקב ס"ק י"ט וז"ל ואמנם היינו כשעושה שליח שני בשעה שהגט כבר בא לידו מן הבעל אבל מילתא דפשיטא דאם עשתה שליח להובאה ועדיין לא מסר הבעל הגט לידו אין השליח עושה שליח דכ"ז שלא בא הגט לידו חשיב מילי ולפי שחכם אחד פקפק בזה ולדעתי אין ספק דדומה ממש לשליח קבלה כתבתי זאת והדבר פשוט באמת עכ"ל.

הלכות הדף היומי

מסכת גיטין

**ב. אמר לעשרה כתבו גט ותנו לאשתי אחד כותב על ידי
כולם כולכם כתובו אחד כותב במעמד כולם ... מנה הרי
הוא ככולכם**

כבר התבאר לעיל דף יח: ודף סו: שאמר לעשרה⁷ כתבו גט לאשתי, אין רצונו לומר שכולם יכתבו שאין הדרך שעשרה יכתבו גט אחד, אלא כך אמר אחד מכם יכתוב גט לאשתי⁸, הלכך אחד כותב בשביל כולם⁹, ואין צריך שיהיה במעמד כולם¹⁰, ואם אמר כולכם כתובו או שמנאם¹¹, בין שמנה כולם ובין שמנה מקצתם, ואמר להם: כתובו, הרי זה כאומר כולכם כתובו, ורצונו לומר שאחד יכתוב במעמד כולם, הלכך אחד כותב במעמד כולם, ואם לא עמדו כולם¹² בכתיבת הגט פסול שהרי שינו משליחותן¹³.

⁷ שו"ע ונו"כ אבהע"ז קכ ז

⁸ ודע שאין הבעל צריך לומר לשני עדים ביחד שיחתמו בגט אלא אפילו אמר לזה בפני עצמו ולזה בפני עצמו סגי בהכי ומצטרפין וכדאיתא בפ' השולח לר"י בן קרח דס"ל דאפילו בזה אחר זה מצטרפין ואפסיקא הלכתא כוותיה בפ' זה בורר. פר"ח שם כח

⁹ ואפשר אם כולם ירצו לכתוב כל אחד מקצת הגט הרשות בידם ומכל מקום יש לדחות דאם איתא דהרשות ביד כולם לכתוב א"כ כי אמר כולכם כתובו היה ראוי לומר דוקא כולם יכתבו אלא ודאי סתמא דמילתא לא כוון רק לסופר אחד כנהוג העולם ואם כתבו שנים הגט פסול דוכתב דקרא לשון יחיד הוא. ח"מ שם טז, תמוה לי דהא לר"מ וכתב אחתימה קאי אף דעדים ע"כ שנים הן ומ"מ כתב בלשון יחיד. תורת גיטין באורים כה שם. ורק בטורף אבל בטופס אפשר יכולים שניים. ב"ש שם ט, ופר"ח חולק והתיר דמותר לכתוב לכתחלה ב' סופרים ע"ש. ועיין במל"מ פ"ד מה"ג דין י"ד הביא שם הרב המגיה ראיה לדעת הפר"ח ע"ש. גם בספר גט מקושר בסג"ר אות קס"ג הסכים לדעת הפר"ח

¹⁰ ב"ש שם

¹¹ ח"מ שם יח

¹² ויראה לי לדון דמי שאמר לעשרה כולכם כתבו דאחד כותב במעמד כולם אין צריך שיעמדו עליו בכל כתיבת הגט מתחלתו לסופו אלא אפילו לא נכתב במעמד כולם אלא שיטה אחת ואפילו שמעו קול קולמוס כותב סגי כדק"ל לגבי שליח הולכה דיכול לומר בפני נכתב אפילו שמע קול קולמוס כותב. גט פשוט שם לד' דטעמו דבעל דאמר כולכם כתובו שיכתב הגט במעמד כולם לביישה ברבים נתכוון ותנאי גמור הטיל בגט זה דלא ליהוי גיטא אלא א"כ נכתב במעמד כולם. גט פשוט שם לד'

הלכות הדף היומי

מסכת גיטין

ואם אמר¹⁴ לעשרה כתבו וחתמו, אחד כותב ושנים חותמין¹⁵, וכן אם אמר כתבו וחתמו ותנו¹⁶ גט לאשתי, אין רצונו לומר אלא כמו שהוא דרך העולם שאחד יכתוב ושנים יחתמו ואחד יתנו לה בשליחותו.

ואם אמר כתבו וכולכם חתמו¹⁷, או שמנאם, בין שמנה כולם ובין שמנה מקצתם¹⁸, ואמר להם חתמו, הרי זה כאומר כולכם חתמו¹⁹, ואחד מהם כותב וכולם צריכין לחתום בו, ואפילו אותו הסופר שכתבו, אלא שי"א²⁰ שהשנים הראשונים שחותמין בו תחלה הם משום עדים²¹, והאחרים משום התנאי שאמר כולכם, וכן דעת המחבר בשו"ע. ויש מחמירין²² שדינו כמפרש ואומר כולכם חתמו משום עדים, ופסול אפילו בדיעבד אם נשאת קודם שחתמו כולם, וצריך שיהיו כולם כשרים ושיחתמו כולם בימיו²³, וזה בפני זה. ומכיון שאמר כולכם משום עדים, אם בא הגט לידה ונשאת קודם שחתמו

¹⁴ שו"ע ונו"כ שם ח

¹⁵ ואין הכותב רשאי להיות מן שנים החותמין דהא איכא פלוגתא בחתם סופר ועד כמבואר סי' ק"ל אבל אחד הנותן יכול להיות הסופר או אחד מן העדים דהא הכל כשרים לשליחות הגט. ח"מ שם יז, ומ"ש הח"מ דגם אחד מן העדים יכול להיות שליח כוונתו בגט מקום או בארץ ישראל, דבמדינה"י אסור העד להיות שליח כיון דצריך לומר בפ"נ ומה שאומר אני הוא עד שני לא חשוב קיום כמבואר בסימן קמ"ב, תותר גיטין חידושים שם טו

¹⁶ במשנה לא הוזכר וחתמו אלא דכתבו ותנו וחתימה בכלל הכתיבה וכתב ב"י דמדובר הרמב"ם והטור גם וחתמו משמע דלא סגי בלא וחתמו ומתנית' לישנא קטעא נקט. ולענ"ד נראה דודאי לא צריך האי וחתמו דגם בלא זה הוי דינא דשנים מהם חותמין אלא דקמ"ל רבותא אפילו אם אמר בפירוש לעשרה גם החתימה הו"א דקפיד שיחתמו דוקא כולם דדוקא כתיבה סגי באחד שאי אפשר בעד א' משא"כ בחתימה קמ"ל אפי"ה סגי בשנים מהם כן נראה לי ונכון. ט"ז שם ח, ועיין ב"ש יא

¹⁷ שו"ע ונו"כ שם ט

¹⁸ זה הוא לשון הרמב"ם ומשמעות דבריו דאף אם מנה מקצתן הוי כאלו מנה כולם דלאו כרוכלא בעי למימני וכוונתו שכולם יבואו על החתום אבל רש"י והר"ן לא פירשו כן ולעולם במנה מקצתן לא קפיד לכל היותר רק על המנויים וכן פסק בטור. ח"מ שם יט

¹⁹ ובמנה המנוי צריכים לחתום אבל אלו שלא מנה א"צ לחתום ולא כב"י כן הוא לפרש"י והר"ן ועיין ב"ח מ"ש בשם מהרש"ל וכן יש לפרש דברי הרמב"ם ובדיעבד אם לא חתמו המנוין משמע מהרמב"ם דהגט בטל ואין מוכרח ע"פ הסוגיא והוי ספק מגורשת כמ"ש הר"ן. ב"ש שם יג

²⁰ דעת המחבר שהזכיר דעה זו בסתם וכדעת הרמב"ם הר"י והרא"ש ושעמם דסתמא דסוגיא קיימא כוותיה דר' יוחנן.

²¹ ולפי המבואר לקמן בסימן ק"ל [סעיף יח] דכתב סופר ועד פסול, צריכין ליזהר ג"כ שלא יחתום הסופר תחלה מן השנים הראשונים, שהרי השנים הראשונים הם משום עדים ואין הסופר נעשה עד בגמין כמו שיתבאר לקמן בעזה"י.

²² דעת הבה"ג שפוסק כר"ל ומעמו משום דריב"ל קאי כוותיה דר"ל והלכה כריב"ל לגבי ר"י, גט פשוט שם מה, וכן בביאור הגר"א שם כג שכשיטת ר"ת דקיימא לן כריב"ל בכ"מ.

²³ דאל"כ הוי מוקדם דכל העדים צריכין לבא על החתום בזמן הכתוב בגט. ח"מ שם כה

הלכות הדף היומי

מסכת גיטין

כולם הגט פסול אפילו בדיעבד, שהרי לא רצה הבעל שיהיה גט עד שיהיו כולם עדים. ודעת הרמ"א שיש להחמיר כדעה זו²⁴.

אולם לדעת המחבר צריך שלא יהיה אחד מהשנים הראשונים שחותמין בו²⁵ תחלה קרוב או פסול ושיחתמוהו ביומיה כדין עדים, ולכתחילה גם האחרים יחתמו ביום אחד כדי לקיים התנאי מיד²⁶, אולם בדיעבד האחרים שהם משום תנאי, אם היו פסולים או שחתמו זה היום וזה מחר או אפילו בעשרה ימים אחרי כן הגט כשר, שהרי נתקיים התנאי, ובלבד שיחתמו כולם כל אחד בפני כולם, שאם תאמר יחתמו זה שלא בפני זה יש לחוש שמא יעידו שנים ותיטול הגט בידה ותחשוב כיון ששנים חתומים בו הרי הגט כשר ותנשא ועדיין התנאי לא נתקיים²⁷.

אולם אם נשאה קודם שחתמו כולם וחתמוהו אחר שנשאת נתקיים התנאי והגט כשר למפרע, ודוקא בדיעבד אבל לכתחילה כל זמן שלא חתמו כולן הגט פסול ולא תינשא. וי"א²⁸ שהגט חל בעת קיום התנאי וגם בדיעבד תצא מזה ומזה.

ואם מת אחד מהם קודם שחתם²⁹, הרי הגט בטל, שהרי אי אפשר לקיים התנאי.

ואם אמר כולכם משום עדות³⁰, לכו"ע אין הגט כשר עד שיהיו כולם כשרים ושיחתמו כולם ביומו וזה בפני זה. ומכיון שאמר כולכם משום עדים, אם בא הגט לידה ונשאת קודם שחתמו כולם הגט פסול אפילו בדיעבד, שהרי לא רצה הבעל שיהיה גט עד שיהיו כולם עדים.

ג. כתובו כל חד מינכוז חתומו כל תרי מינכוז אובילו כל חד מינכוז

²⁴ בד"מ משמע דלא החמיר אלא לענין קרוב או פסול הואיל לכמה פוסקים פסול אבל אם לא חתמו ביום א' אפשר להקל (וכן נראה דעת הח"מ כו, והפר"ח כח), מיהו נראה כיון דה"ג והעיטור והרשב"א ורי"ו בשם תוס' פסקו כר"ל דאמר כולם משום עדים אין להקל. ב"ש שם יז

²⁵ ועיין בלבוש ובח"מ וב"ש שהאריכו בחילוקי דינים אם חתמו למעלה באמצע או בסוף או חתמו תחילה ובחילוק בין גט ושאר שטרות לענין זה ואכמ"ל.

²⁶ שמא לא יחתמו כולם דכולכם לא משמע להו לאינשי שיבואו כולם על החתום. ח"מ שם כא, ב"ש שם טו
²⁷ ומהאי טעמא אמרו חכמים אפילו בגט שאין בו אלא שני עדים, שלא יחתמו אלא זה בפני זה, גזירה משום כולכם בעשרה. לבוש, ומשמע מדברי הר"ן שאם לא חתמו ביום א' א"צ לקיים התנאי בפני כולם אבל מדברי התוספות והרא"ש משמע מאחר דלא סגי בלא כולכם צריכין לחתום זה בפני זה אף שקיימו התנאי לאחר זמן ואפשר לדעת התוספות אם לא חתם כל א' בפני כולם אפי' בדיעבד פסול דהא גזרינן בשני עדים משום כולכם ומשמע דכולכם אפילו בדיעבד פסול. ח"מ שם כא, ולהראב"ד והרמב"ן א"צ שיחתמו אלו משום תנאי בפני אלו הבאים לשם עדות. ולהבעל המאור אפי' אלו משום עדים אין צריך שיחתמו זה בפני זה רק צריכים שיהיו מזומן לחתום וברמב"ם פ"א ובטור סי' ק"ל מבואר אם לא חתמו עידי גט זה בפני זה פסול. ב"ש שם טו

²⁸ ח"מ שם כב דס"ל שהגירושין חלין בשע' קיום התנאי ותצא מזה ומזה וכמו שנתבאר בדברי הר"ן והמ"מ והכ"מ בפ"ח מה"ג וכן פסק לקמן סימן קמ"ג

²⁹ אם מת אחד שחתם רק שעדיין לא חתמו כולם לדעת הר"ן שהגט כשר רק שלכתחלה יחתמו מיד זה בפני זה אבל לדעת התו' אפשר שפסל מדרבנן כל שלא חתמו א' בפני חברו. ח"מ שם כג

³⁰ שו"ע ונו"כ שם י

הלכות הדף היומי

מסכת גיטין

ביון שמאוד מאוד³¹ צריכין לדקדק בלישנא דגיטין כדי שלא להרבות ממזרים ח"ו בישראל, לכך תקנו חכמים שהאומר לרבים לכתוב גט לאשתו או לחתום או להוליך, שיש בלשונות הללו פנים לכאן ולכאן, כמו שהתבאר אם לכתיבה, יאמר להם בפירוש³² כל אחד מכם יכתוב גט לאשתו, ואם להולכה יאמר כל אחד מכם יוליך, ואם לחתימה יאמר להם כל שנים מכם יחתמו בגט זה שאז משמעות לשונו איזה מכם שירצה יכתוב ואיזה מכם שירצה יוליך ואיזה שנים מכם שירצו יחתמו ואין כאן מיחוש.

ולפי שמאוד מאוד צריכין לדקדק בלשון גיטין, הסכימו קדמונינו וגזרו שלא יהיה לו עסק עמהן מי שאינו בקי בטיב גיטין³³, ולא יתעסקו בנתינתו אלא הבקיאים בהן מאוד, שלא ירבו חס ושלום ממזרים בישראל, שאם ישנה דבר אחד מצווי הבעל, או מלשון הגט, הרי הגט בטל מעיקרו ואינו גט, והיא תנשא לאחר על פיו, והרי בניה מן השני ממזרים מאשת איש.

הדרן עלך האומר

³¹ שו"ע ונו"כ אבהע"ז קב יא

³² מ"מ אם לא פי' דבריו כתיקון חכמים רק אמר סתם חתמו הדין ששנים חותמים כמו שנתבאר רק לרווחא דמילתא תקנו חכמים שיפרש דבריו בהדיא שנים מכם יחתמו כי היכא דלא ליתי למיטעי. ח"מ שם כז. ואם אמר בפ"י כולכם חתמו פסול אם לא חתמו כולם אפי' אחר התקנה. ב"ש שם יח

³³ לבוש שם

הלכות הדף היומי

מסכת גיטין

א. מי שאחזו קורדייקוס ואמר כתבו גט לאשתי לא אמר כלום

צריך הבעל³⁴ שיהא בדעתו בשעה שמצוה לכתוב את הגט ובשעה שנותנו, שכן משמע לשון וְכָתַב וְנָתַן שיכתבנו ויתננו מרצונו הטוב.

לפיכך אם אחזו רוח רעה³⁵ בשעה שמצוה לכותבו אין כותבין אותו, אפילו לשיבריא³⁶. עד שיחזור ויצוה לכותבו לשיבריא³⁷.

ב. אמר כתבו גט לאשתי ואחזו קורדייקוס וחזר ואמר לא תכתבנו אין דבריו האחרונים כלום

היה בריא³⁸ בשעה שצוה לכותבו וליתנו³⁹ ואח"כ אחזו החולי, אין כותבין אותו בעודו בחליו, כמו שיבואר להלן דף ע: בעזה"י, ואפילו אם כשהתחילו לכותבו היה שפוי, ואחר כך נתקלקל יניחו מלגמור כתיבתו עד שיחזור וישתפה⁴⁰.

ואם כתבוהו ונתנוהו בעודו בחליו, אם הוא חולה שרפואתו בידינו הרי זה פסול מדרבנן⁴¹, אבל ספק גט מיהא איכא כיון דקרוב הוא להבריא שמא בריא הוא, וריח הגט יש בו לפוסלה על בעלה אם כהן הוא, וכן אם קבלה קידושין מאחר תופסין בה מספק, ואם אין רפואתו בידינו, אינו כלום ובטל לגמרי כאילו לא נכתב ואפילו ריח

³⁴ שו"ע ונו"כ קבא א

³⁵ ולא מהני בדיקה כי מחזיקים ליה בשומה ודאי כ"כ הר"ן ואם כתבו לכ"ע הגט בטל. ב"ש שם א

³⁶ כתב הב"ח דאעפ"י דמתחלת הגט ועד שבא הגט ליד האשה היה בריא אפ"ה כיון שלא נכתב בצווי הבעל אינו כלום ואפילו נתנו הבעל לידה לא חיישינן ליה עכ"ל. גט פשוט שם ג

³⁷ דבעינן צווי הבעל לכתוב הגט דכתיב וכתב לה דהיינו או הוא (או) שלוחו וכאן אין שליחות לזה ע"כ משמע אפילו אם נתרפא ועברו וכתבו והוא מסכים לזה לא מהני כיון דעכ"פ הכתיבה שלא כדין וברשב"א כתב כלומר ואפילו נכתב באותה שעה ולאחר שנתרפא נתנוהו לו ונתנו לה פסול לפי שלא נכתב במצות הבעל כיון שאין בדבריו כלום עכ"ל ואין למידק מלשון זה דאם נכתב אחר שנתרפא מהני דהא חד טעמא הוא כיון שלא נכתב במצות הבעל אלא הרשב"א לא נתכוין אלא ללמדנו דלא תימא דאין כותבין ונותנין בלא דעתו אבל אם מסכים לזה (שפיר דמי) קמ"ל דלא ואין חילוק בין נכתב בשעת חליו או אח"כ. ט"ז שם א

³⁸ שו"ע ונו"כ שם ב

³⁹ שהרי אם לא צוה ליתנו בלא"ה אינו נתינה והרי הוא בטל כיון שלא אמר נתנו. גט פשוט שם ז.

⁴⁰ גט פשוט ו

⁴¹ לבוש. ולדעת הטור אם נשתמה בשעת הכתיב ונתינה אפ"י אם היה בדעתו בעת שצו' לכתוב מ"מ הגט בטל מדאורייתא ואין חילוק בין רפואתו לבין אין רפואתו בידן וכ"פ בש"ג וכתב אפ"י לכהונה אינו פוסל אלא המחבר מחלק לדעת הרמב"ם בין אם סמ"י בידן לבין אם אין סמ"י בידן ואין נראה.

הלכות הדף היומי

מסכת גיטין

הגט אין בו, לא שנא מתוך החולי לא שנא נתרפא. וי"א⁴² שאין חילוק ולעולם בין רפואתו בדיניו ובין אם לאו אינו אלא פסול דרבנן.

אבל לכשיתרפא כותבין אותו מחמת ציווי הראשון שצוה כשהיה בריא, ואין צריך שיחזור ויצוה לכותבו, אלא מן הסתם כותבין אותו מבח ציווי הראשון, ואפילו מיחה בחוליו לכותבו אין באותו מחאה כלום, כיון שלא היה בדעתו בשעת המחאה, אלא כותבין ונותנין אותו לכשיתרפא, ואין צריכין לימלך בו פעם שנית.

ג. נשתתק ואמרו לו נכתוב גט לאשתך והרכין בראשו בודקין אותו שלשה פעמים אם אמר על לאו ועל הן הן הרי אלו יכתבו ויתנו

אף על פי שאמרנו⁴³ שאין כותבין גט לאחד עד שישמעו קולו מפיו שיאמר לסופר כתוב כו' כמו שהתבאר לעיל דף סו: זהו במי שיכול לדבר או בחרש שאינו שומע ואינו מדבר שהוא כשומה לכל דבריו.

אבל בנשתתק שאינו יכול לדבר ושומע בין אם ארעו בפתאומיות ובין אם מתוך מחלה⁴⁴, וכן אדם שנולד כך מתחלת יצירתו, הוי הרכנת ראשו כמו שמיעת הקול שהוא פקח לכל דבריו, ומכיון שעושה בגופו מעשה המוכיח שמצוה להם שיכתבו ויחתמו ויתנו גט לאשתו, חשיב כאילו מצוה כן בפיו⁴⁵.

⁴² ויותר מסתבר דהרמב"ם ס"ל כשהיה בדעתו בעת שצוה לכתוב אף על גב שנשתתק בעת הכתיבה ונתינה מדאורייתא מגורשת אלא מדרבנן פסול לכן אפי' לר' יוחנן אינו אלא פסול מדרבנן ואפי' אין סמי' בידו וכן כתב ב"ח וז"ל ובה נראה הא דאין צריך בדיקה כשנשחט בו רוב סימנים כמ"ש ס"ס ולא חיישינן שמא נשתתק אף על גב בעת שרמז לכתוב אין חשש כל כך שנשתתק כמ"ש בתו' מ"מ למה לא חיישינן שמא בעת הכתיבה ונתינה נשתתק אלא משום דאין אלא מדרבנן לא חיישינן לזה. ח"מ שם ב"ש שם ג, אולם עיין תורת גיטין ג' שפ' שרוב הפוסקים חולקים וס"ל אפילו דסמי' בידן בטל מדאורייתא כל שמחוסר מעשה לרפואתו, וגם הב"ש בעצמו בס"ק ה' סיים דאין להקל ולומר שהוא מדרבנן.

⁴³ שו"ע ונו"כ שם ה'

⁴⁴ וכתב מרן הב"י וז"ל כתב הר"ן דאמרין בירושלמי דמתני' בנשתתק מתוך בוריו אבל אם נשתתק מתוך חוליו דיו פעם א'. אלא שמן התוס' נראה שאפילו שנשתתק מתוך חוליו בעי בדיקה ג' וכן דעת כל הפוסקים שכתבו סתם נשתתק ולא חלקו בין מתוך בוריו למתוך חוליו והיכא שלא בדקוהו כדינו וכתבו גט ע"פ הרכנתו ונתנוהו לה הוי ספק מגורשת. גט פשוט שם יח

⁴⁵ ועדיף מכתב ידו דלא מהני לדעת רוב הפוסקים כמו שנתבאר בסימן קכ ה. מ"ז וח"מ שם ה. ופקח שהרכין לדעת רוב הפוסקים מגרשי' אלא לתירוץ א' של הרא"ש אין מגרשין כיון דאפשר לו לדבר. ב"ש שם ו

הלכות הדף היומי

מסכת גיטין

הלכך מי שנשתתק ושאלוהו אם ירצה שיכתבו גט לאשתו והרכין בראשו לומר הן, בודקין אותו בדברים אחרים, והוא, ששואלין אותו דברים שראויין להשיב עליהם הן או לאו, אם רואין שדעתו מיושבת עליו שרומז על תשובת לאו הרכנה כדרך שמרכינין בני אדם לומר לאו, ועל הן עושה הרכנת הן. ועושה כן שלשה פעמים בכל אחת מהן ג' פעמים בהן וג' פעמים בלאו שהם ששה שאלות, אז כותבין ונותנין גט לאשתו, כשמרכין אח"כ הן על שאלת נתינת הגט. וי"א⁴⁶ שאין צריך לחזור ולשאל על נתינת הגט.

אולם לא יבדקו השלש שאלות שראוי לומר עליהם הן, וכן השלשה שראוי לומר עליהן לאו זה אחר זה, דחיישינן שמא שיחת שיגעון אחזתו ומלמדתו לומר הן הן הן, או לאו לאו ואינו אומר כן בדעת. כמו שיבוארמ להלן בגמ' דף ע: בעזה"ת

וכן אין בודקין אותו בסירוגין בחד לאו וחד הן ג' פעמים זה אחר זה, דחיישינן שמא שיגעון דשיחת סירוגין אחזתו⁴⁷, אלא חד הן ותרין לאו, ותרין הן וחד לאו שואלין אותו⁴⁸, שאין חשש באופן זה⁴⁹. וי"א⁵⁰ שצריך גם להמתין בין הרכנה לשאלה שעה, ואח"כ חוזרין ושואלים לו שאלה אחרת.

והבדיקה תהיה בכל דבר שירצו הן בדברים אחרים הן בענייני הגט, כגון ששואלין אותו נכתוב גט לאשתך ואומר הן, וחוזרין לומר לו כן ואומר הן, ואחר כך שואלין אותו נכתוב גט לאמך או לאחותך או לבתך וכי האי גוונא ואומר לאו, וחוזרין לומר לו נכתוב גט לאשתך ואומר הן ואחר כך חוזרין לומר לו נכתוב גט לאמך כו' ואומר לאו. וכן עוד פעם אחת אומרים לו כן ואמר לאו⁵¹.

ד. גדולה מלאכה שמחממת את בעליה

⁴⁶ מלשון המשנה וכ"כ הרמב"ם והטור וכל הפוסקים משמע שיתנו ללא שישאלו. ומשמע דנותנין לו דין חולה דאע"ג דלא שאלו אותו כ"א על כתיבת הגט ולא שאלוהו על נתינתו כיון שהרכין על כתיבת הגט ובדקוהו כדינו כותבין ונותנין כדין החולה והמסוכן שנתבאר בס"קמ"א. אבל הרב הלבוש כתב וז"ל אז כותבין ונותנין גט לאשתו וכשמרכין אחר כך על שאלת נתינת הגט עכ"ל. ולא ידעתי מנ"ל לומר כן דמשמעות דברי הפוסקים ראשונים גם אחרונים שכתבו לשון המשנה הרי אלו יכתבו ויתנו משמע דבהרכנת ראשו שהרכין על כתיבת הגט סגי ליתנו לה וא"צ לשאל לו על הנתינה כדין הבריא דצ"ל כתבו ותנו אלא יש לו דין חולה בין נשתתק מתוך חוליו או מתוך בוריו דבכתבו לחוד סגי ליה גט פשוט כג.

⁴⁷ לבוש שם וכן בגמ' פשוט כא

⁴⁸ ובתוס' ובטור מוכח אפי' כששואלין אותו בסירוגין שואלים לו חד הן ותרי לאו חד הן ותרי לאו כי היכא דלא להוי ג' לאוין רצופים ולא כהמחבר שכתב חד הן ותרי לאוין חד לאו וכו', ורש"י פי' בתרצן הראשון בסרוגין היינו ששואלה בין שאלה לשאלה וכ"כ רי"ז והגמ"י ויש לחוש לדבריהם. ב"ש שם ז

⁴⁹ דשיגעון כי האי אין דרך להיות בבני אדם ובדאי בדעת נכונה ומיושבת אומר כן

⁵⁰ כ"כ רש"י וכ"כ רבינו ירוחם (סוף נתיב כב) והטור לא כתב שבודקים אותו בסירוגין. וכתב מרן שדעתו דכיון דבדקי' ליה בחד לאו ותרין הן היינו סירוגין דאמרו בגמרא. ודעת מרן נראה לפסוק בבאן דתרי בעי' דמלבד דבדקי' ליה בחד לאו ותרין הן, בודקין אותו בסירוגין דהיינו דמפסיק וממתין בין הרכנה לשאלה. וכן הוא פירוש סירוגין לגבי ק"ש וגבי מגילה, ודלא כדפירש הרב הלבוש דמ"ש מרן סירוגין ר"ל מאי דבדקינן ליה בחד לאו ותרין הן אלא דבדקינן ליה בסרוגין וכדכתיב. גט פשוט כ

⁵¹ ואם רוצים לבדוק בפירות יבואר להלן דף ע:

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת גיטין

לא יאכל⁵² אדם עד שילך קודם אכילה עד שיתחיל גופו לחום, או יעשה מלאכתו או יתיגע ביגע אחר, כללו של דבר יענה גופו ויגע כל יום בבקר עד שיתחיל גופו לחום וישקוט מעט עד שתתישב נפשו ואוכל, ואם רחץ בחמין אחר שיגע הרי זה טוב ואחר כך שוהה מעט ואוכל.

מהכללים שאמרו בבריאות הגוף, כל זמן שאדם מתעמל⁵³ ויגע הרבה⁵⁴, ואינו שבע ומעיו רפין אין חולי בא עליו וכחו מתחזק⁵⁵, ואפילו אוכל מאכלות הרעים.

וכל מי שהוא יושב לבטח ואינו מתעמל, או מי שמשא נקביו, או מי שמעיו קשין, אפילו אכל מאכלות טובים ושמר עצמו על פי הרפואה, כל ימיו יהיו מכאובים וכחו תשש, ואכילה גסה לגוף כל אדם כמו סם המות, כמבואר להלן דף ע. והוא עיקר לכל החלאים, ורוב החלאים שבאים על האדם אינם אלא או מפני מאכלים רעים, או מפני שהוא ממלא בטנו ואוכל אכילה גסה אפילו ממאכלים טובים, הוא ששלמה אמר בחכמתו (משלי כא פסוק כג) שִׁמְרֵ פִּי וּלְשׁוֹנִי שִׁמְרֵ מִצְרוֹת נַפְשִׁי, כלומר שומר פיו מלאכול מאכל רע או מלשבוץ, ולשונו מלדבר אלא בצרכיו.

⁵² רמב"ם הלכות דעות פרק ד הלכה ב, יד – טו

⁵³ ובספר לשון חכמים העתיק דברי רבינו באפרסמו שחיבר בעניני הרפואה וכתב בזה הלשון, תועלת התנועה המה שלשה, הא' נותן קישוי ועוצם באברים, הב' מרבה חום הטבעי, הג' מניע הרוחות, והתכלית מזה ע"י הא' לא יזקוק האברים משגשגים ההיים בזמן ודומיהם, וע"י הב' יוליד עיכול טוב, וע"י הג' יומשך מירוק ויתרת ע"י זיעה וכדומה, אבל ריבוי התנועה גם כן רע ומייבש הליחות ומכבה החום, והכל לפי האדם והתנועה הראוי ואחר התנועה צריך לזוהר מאד מן הקור עד שתתישב נפשו כו' עכ"ד בקצרה. שערי דעה שם

⁵⁴ מיני תנועות הגוף רבות והיותר טוב, הוא צחוק בכדור קטן וטיול במקום גלוי או בשמש בחורף ודומה המניע הגוף והאברים בשינוי ובקלו', אבל התעמל' הכבד ותנועה יותר מן הראוי מאבד הרוחות ומייבש מאד הגוף ומקרר אותו ומתיש חוץ הגידים והקשורים ומחליש אומץ העורות ולפעמים משבר וירידין קטנים אבל התנועה בינונית שהוא כמ"ש רבינו עד שיתחיל גופו לחום וגו' ויהיה מראה פניו אדום או יתחיל להזיע מעט זיעה וישקוט מעט אבל אחר שיתיישב מעט יהיה החום טוב ויעכל כראוי וגם ע"י התנועה יצאו המותרות מן הגוף ולא יצטרך לרפואות להוציאם ויתן חוץ לכל האברים ותאות המאכל ובפרט כאשר יהיה תנועה בינונית ושוה לכל הגוף וגם שתהיה בשמחה וטוב לב וי"א שמי שאינו יכול לנוע מפני חלישותו או זקנותו ודומה ישפוש וינוע בידיו או בבגד גופו ואבריו עד שיאדים הבשר ויתחמם קצת ובזה יצאו המותרות מן העור ויהיה החום ניעור וטוב וכן לחוף הראש בבקר מועיל מאד לראש ולעינים. והזמן הראוי שאמרו הרופאים לתנועה הוא קודם אכילה אחר שעשה צרכיו והשתין כי התנועה גדולה בחי שגופו מלא אי אחר אכילה מזיק מאד ומסבב חלאים קשים אלא טוב טיול מעט אחר אכילה כדי שירד המזון לעומק אסטומכא כי שם הבישול ואחר התנועה ישמר אדם מן הקור כי אז חורי העור פתוחין ויכנס בו הקור ויזיקהו וגם אחריה ינוח וישקוט כי יועיל לגוף ולנפש וללב ולא יכלו הרוחות וחום הטבעי מרוב התנועה אלא יתחזק ויתאמן במנוחה אחר התנועה וכמו מי שהוא בטבעו קר יטה יותר לתנועה כן מי שמטבעו חם ויבש יטה יותר למנוחה. מוסר השכל לשון חכמים שם הלכה ב

⁵⁵ ובהפך יקרה לבטלנין שגופיהן רך ועצלי' בפעולותיהם ומלאי' מותרות ולח' רעות וקרות ואין מעכלים האוכל.